

Motion till riksdagen 2013/14: MJ369

av **Josef Fransson m.fl. (SD)**

Vattenbruk

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka vattenbruket i Sverige.

Motivering

Sverige har sedan urminnes tider varit en nation med långtgående traditioner inom såväl jordbruk som fiske. Vi har stora arealer av brukbar mark, enorma kustlandskap och otaliga sjöar. Dock har vi aldrig haft något omfattande vattenbruk, vilket är konstigt då vi är ett av de länder i världen som har väldigt goda förutsättningar för just detta.

I dagsläget ligger Sverige på efterkälken när det gäller en av världens mest växande näringar, nämligen vattenbruket. Odling av fisk har aldrig förekommit i större skala inom Sverige. Odling av blötdjur är kanske desto mer bekant för de flesta svenskar. Många av de kräftor vi äter i Sverige är odlade i just svenska dammar. Trots detta har vattenbruket i Sverige inte vuxit till ens en bråkdel av den betydelse den kunde ha haft eller borde ha. På 80-talet påbörjades statligt organiserade satsningar inom forskning och utveckling för att främja det svenska vattenbruket. Dessa fick dock gå i stå med tiden och idag återstår knappt mer än symboliska rester av dessa projekt. Ett tragiskt resultat av något som annars hade kunnat vara en nationellt och internationellt lukrativ marknad. Vattenbruket har nämligen många fördelar, inte minst för det faktum att det producerar mat.

Världens befolkning växer så det knakar, och i takt med befolkningen ökar behovet av animaliska produkter. Enligt FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) beräknas den globala konsumtionen av fisk att öka med 36 procent mellan 2002 och 2015, eller 8 procent per år. På längre sikt kommer den med all sannolikhet att öka ännu mer. Förutsätter man att de flesta utvecklingsländer så småningom närmar sig västerländska konsumt-

Fel! Okänt namn på

ionsnivåer, kommer behovet att öka med hundratals procent. Den ökande konsumtionen av fisk utgör en av de större utmaningarna för världssamfundet under överskådlig framtid. Behovet ökar medan bestånden minskar i rasande takt. Redan nu minskar beståndet av i stort sett alla arter av matfisk och flera av dem är redan gravt utfiskade eller på gränsen till utrotning. 52 av de 110 miljoner ton fisk som konsumerades i världen 2006 var odlad, en andel som går att utöka väsentligt.

De resurs- och miljömässiga fördelarna med fiskodling är mycket avsevärda då fiskodling har en av de lägsta foderomvandlingsfaktorerna för någon animalisk produkt. Med andra ord krävs det förhållandevis lite foder för att producera fisk jämfört med andra köttprodukter, såsom fläsk och oxkött. Även musslor är utmärkta odlingsalternativ, som dessutom bidrar till att rena sjöar och vattendrag på de närsalter som kan vara en eventuell bieffekt av fiskodling. Musselodling i form av så kallade närsaltfällor är inte bara ett verktyg för att kompensera för eventuella utsläpp av närsalter från fiskodling, utan utgör i sig ett strategiskt medel för att på sikt rejält höja kvaliteten i våra svenska sjöar och hav. Såväl fisk som skaldjur är dessutom mycket rika på näring i form av protein och den livsviktiga fettsyran omega-3.

Sammantaget är vattenbruk ett starkt sätt för att producera näringsrik, resurseffektiv och miljövänlig mat, och Sverige har bättre förutsättningar än de flesta att bygga en effektiv industri kring det. Ett välutvecklat vattenbruk skulle sedermera innebära många nya arbetstillfällen. Den blygsamma produktion Sverige bedriver i dagsläget omsätter ca 400 helårsarbeten. Hade produktionen varit proportionerligt lika omfattande som den i Norge, så hade det inneburit tusentals fler arbetstillfällen för landet. Som en ekonomisk jämförelse kan det nämnas att fiskodlingen i Norge genererar exportinkomster runt 17 miljarder norska kronor.

I mars 2009 släpptes SOU 2009:26, *Det växande vattenbrukslandet*. Rapporten redogör för en rad åtgärder för att nå en expansion av vattenbruket i Sverige. Om utredningen följs och leder till en ökad produktion på 50 000 ton per år, från ca 9 600 i dagsläget, beräknas det innebära 1 100 heltidsanställningar till kostnaden av 60 mkr under fem år. En förhållandevis liten insats i jämförelse med de enorma resurser som ofta läggs på sysselsättningspolitik. Näringen kommer på sikt dessutom med all säkerhet att generera många fler arbetstillfällen i form av kringverksamheter. Till detta kommer även FoU som kommer att gynna den egna branschen men även också på sikt ge fördelar till andra delar av vetenskapen. Inte minst då för vår förståelse av genteknik och marina ekosystem. Allt detta förutsätter dock att det sker en hel rad förändringar i statens och samhällets sätt att se på vattenbruk. För statens del gäller det att undanröja och förenkla de – framförallt byråkratiska – hinder som i dagsläget utgör en onödig anledning till att många företagare och investerare väljer bort att satsa på en bransch som i andra delar av världen utgör en betydande del av ekonomin. Ska en näringsidkare i Sverige starta upp ett vattenbruk behöver han i dagsläget ofta ha att göra med ett flertal olika myndigheter, länsstyrelser och kommuner för att få det lagstadgade tillståndet till vattenbruk. Ofta sker kontakten mellan dessa myndigheter dåligt, något som resulterar i långa handläggningstider. Utbildningen bland regionala och

Fel! Okänt namn på

kommunala tillsynsmän och kontaktpersoner är även den ofta dålig, inte sällan så pass att den enskilda företagaren besitter mer kunskap på området än tillsynsmännen. Dessutom går också verksamheten in under flera olika lagstiftningar och reglementen, vilket gör det väldigt snårigt för den enskilde företagaren att sätta sig in i desamma. Att tillstånden dessutom utgår ifrån olika lagstiftningar, såsom fiskelagen och miljöbalken, gör att de kan överklagas till flera domstolsinstanser samtidigt, något som är onödigt. Handläggningstiderna på länsstyrelserna varierar också kraftigt och det tar på sina ställen uppemot ett år att gå igenom det byråkratiska maskineriet. Sammantaget innebär dessa hinder att det för den enskilde kan ta flera år att få till ett tillstånd. En central styrning av ansökan om tillstånd för vattenbruk är ett måste för att få igång näringen.

Forskning och utveckling är en fundamental del av ett starkt vattenbruk. Tyvärr ser många forskare det i dagsläget som utsiktslöst att söka medel till vattenbruksrelaterad forskning. Statens ovilja att finansiera forskning gör det dessutom omöjligt att söka EU-bidrag för verksamheten, eftersom medel från Europeiska fiskerifonden förutsätter statlig medfinansiering. En av de starkast bidragande faktorerna till vattenbrukets framgångar i Norge, är det nära samarbete som skett mellan statlig och privat FoU samt de enskilda företagen inom branschen.

Det är dock inte bara från statligt håll som det krävs bättring. Näringsliv och invånare i landet måste också ges en bättre insikt i vattenbrukets många aspekter. Trots att nästan hälften av all fisk vi äter är odlad, så infinner sig diskussioner om vattenbruk knappt alls i den allmänna debatten.

Sverige befinner sig i dagsläget i en unik position när det gäller att utvidga sitt vattenbruk. Vi har en utmärkt geografi för att bedriva små och stora vattenbruk i våra hav, sjöar och andra vattendrag. Vi har kapitalstarka investerare i landet som nog gärna hade gett sig in i branschen om där bara fanns en reell möjlighet att bedriva näringsverksamhet utan alla de snåriga byråkratiska hinder som finns idag. Vi har dessutom bra förutsättningar att inte bara dra lärdom av, utan också bedriva samarbete med våra framgångsrika nordiska grannländer på området. Men mest av allt så har vi stora ekonomiska och miljömässiga fördelar att dra utav en utvidgad satsning på ett svenskt vattenbruk.

Stockholm den 2 oktober 2013

Josef Fransson (SD)

Mikael Jansson (SD)

Johnny Skalin (SD)